

Víra navzdory překážkám

PROTESTANTSKÁ REFORMACE A JEJÍ POHLED NA PÍSMO

Texty na tento týden

Ž 119,162; J 16,13–15; 2Pt 1,20.21; Ef 2,8.9; Ř 3,23.24; Ř 6,15–18

Základní verš

„Tvou řeč uchovávám v srdci, nechci proti tobě hřešit.“ (Ž 119,11)

Protestantští reformátoři měli něco, co zoufale potřebujeme i my ve 21. století: měli smysl života. Přední americký psycholog Philip Cushman ve své knize *The Empty Self (Prázdné já)* mluví o lidech, kteří nemají smysl života. Jejich názory jsou povrchní, nemají nic, pro co by stálo za to zemřít, nebo naopak žít.

Ale muži, ženy a děti protestantské reformace byli zcela jiní. Měli pevný cíl, důvod, pro který jim stálo za to žít. To, čemu uvěřili, bylo pro ně důležité. Za žádnou cenu nebyli ochotni ohrožit svou integritu. Neudělali by nic, co by zpochybnilo jejich nasměrování. Jejich víra byla nedílnou součástí jejich existence. Popřít vlastní víru by znamenalo zradit, kým jsou. Dokonce i tváří v tvář smrti měli vnitřní klid.

Na příkladech některých reformátorů budeme tento týden zkoumat, jak učení Písma, které mění život, poskytuje základ pro skutečný cíl a smysl života. Pochopení těchto věčných pravd nás připraví na poslední krizi ve velkém sporu mezi dobrem a zlem. Zápas, který vedli reformátoři, ještě neskončil. Před námi stojí výzva, abychom pokračovali tam, kde se oni zastavili. I my můžeme objevit Boha, který je dostatečně velký a mocný i uprostřed obtíží a protivenství. Je to Bůh, který dává našemu životu smysl a cíl. A dělá to způsobem, kterému se nevyrovná nic z toho, co nabízí tento svět.

Osnova lekce

Tato lekce připomíná zkušenost a příklad křesťanských reformátorů – zvláště jejich přístup k Božímu slovu a k jeho zásadním tématům, která svět vždy potřeboval slyšet.

- Ž 119,103.104.147.162: Boží slovo jako zdroj radosti a jistoty (neděle)
- 2K 2,14; 4,1–6: Boží slovo, které zvítězí v konfrontaci se lží (pondělí)
- J 14,25.26; 16,13–15; 2Pt 1,20.21: Duch svatý a pochopení Božího slova (úterý)
- Ef 2,8.9; Ř 5,8–10: Poselství o Boží milosti jako hlavní téma Božího slova (středa)
- Ř 8,1–4: Biblické poselství o proměňující Boží milosti (čtvrtek)

JEDINĚ PÍSMO

¹⁰³*Jak lahodnou chuť má, co ty říkáš! Sladší než med je to pro má ústa.* ¹⁰⁴*Z tvých ustanovení jsem nabyl rozumnosti, proto nenávidím každou stezku klamu. [...]* ¹⁴⁷*Dřív než začne svítat, na pomoc tě volám, čekám na tvé slovo. [...]* ¹⁶²*Veselím se z toho, co jsi řekl, jako ten, kdo našel velkou kořist. (Ž 119,103.104.147.162)*

Osobní studium

Pokus se podle veršů (Ž 119,103.104.147.162) charakterizovat Davidův postoj k Božímu slovu. Jak tento postoj ovlivnil reformátory? Jaký vliv má Boží slovo na tvůj život?

Bible byla základem víry reformátorů a jádrem jejich učení. Pochopili, že v ní najdou inspirované „živé a věčné slovo Boží“ (1Pt 1,23). Vážili si každé věty, studovali každé slovo. Když četli stránky Písma, uvěřili jeho zaslíbením, a to posilovalo a obnovovalo jejich víru. „Tak je tomu se všemi zaslíbeními Božího slova. Bůh jimi promlouvá ke každému z nás. Mluví přímo k nám, jako bychom mohli naslouchat jeho hlasu. Právě v těchto zaslíbeních nám Kristus představuje svou milost a moc. Tato zaslíbení jsou listy z toho stromu, který má ‚léčivou moc pro všechny národy‘ (Zj 22,2). Přijmeme-li Boží milost a moc a přivlastníme-li si jeho zaslíbení, budou silou pro naši povahu. Budou nás inspirovat a udržovat nás při životě. Nic nemá takovou uzdravující moc. Nic jiného nemůže dodat odvahu a víru, která dává vitalitu celé bytosti.“ (MH 122; ŽNP 55)

Písmo prosvětluje náš smutek radostí, prohřívá naši sklíčenost nadějí, světlem

rozjasňuje naši temnotu. Písmo dává směr, když bloudíme, jistotu, jsme-li zmateni, posiluje nás, když jsme slabí, a dává nám moudrost, když strádáme v nevědomosti. Přemýšlíme-li o Božím slově a vírou se držíme jeho zaslíbení, životodárná Boží síla dodává energii celé naší bytosti – fyzicky, duševně, emocionálně i duchovně.

Reformátoři sytili svou mysl Písmem. Žili Božím slovem a mnozí z nich pro ně i zemřeli. Nešlo o lhostejné, lehkovážné a lehkomyšlné křesťany s povrchním pohledem na život. Věděli, že bez moci Božího slova by neodolali silám zla, které se proti nim postavily.

Touhou Jana Viklefa bylo přeložit Bibli do angličtiny, aby si ji mohl přečíst a porozumět jí každý člověk. Takové jednání však bylo tehdy protizákonné. Viklef byl proto za svou víru obžalován, souzen jako heretik a odsouzen k smrti. Během procesu se Viklef vážně ohradil: „S kým, myslíte, že vedete spor? [...] ‚Se starým mužem na pokraji hrobu? Ne. S pravdou. S pravdou, která je silnější než vy, a proto vás porazí.‘“ (GC 90; VDV 64) Tato slova, která Viklef vyslovil krátce před svou smrtí, se nakonec naplnila, když světlo Boží pravdy rozptýlilo temnotu středověku.

Aplikace

Jak tě utěšuje Písmo v dobách zkoušek?

HLÁSÁNÍ BOŽÍHO SLOVA

¹A proto, když nám byla z Božího slítování svěřena tato služba, nepoddáváme se skleslosti. ²Nepotřebujeme skrývat nic nečestného, nepočínáme si lstivě ani nefalšujeme slovo Boží, nýbrž činíme pravdu zjevnou, a tak se před tváří Boží doporučujeme svědomí všech lidí. ³Je-li přesto naše evangelium zahaleno, je zahaleno těm, kteří spějí k záhubě. ⁴Bůh tohoto světa oslepil jejich nevěřící mysl, aby jim nevzešlo světlo evangelia slávy Kristovy, slávy toho, který je obrazem Božím. ⁵Vždyť nezvěstujeme sami sebe, nýbrž Krista Ježíše jako Pána, a sebe jen jako vaše služebníky pro Ježíše. ⁶Neboť Bůh, který řekl „ze tmy ať zazáří světlo“, osvětlil naše srdce, aby nám dal poznat světlo své slávy ve tváří Kristově. (2K 4,1–6)

Budiž vzdán dík Bohu, který nás stále vodí v triumfálním průvodu Kristově a všude skrze nás šíří vůni svého poznání. (2K 2,14)

Osobní studium

Co říkají úvodní texty (2K 4,1–6; 2K 2,14) o důvěře, kterou prožíval apoštol Pavel navzdory různým problémům při zvěstování pravdy Božího slova?

Apoštol Pavel čelil při šíření evangelia obrovským překážkám. Přesto důvěřoval, že Boží slovo nakonec zvítězí, neboť, jak řekl, „nic nezmůžeme proti pravdě, nýbrž jen ve jménu pravdy“ (2K 13,8).

Reformátoři čelili podobným zkouškám, ale vírou zůstali věrni Božímu slovu. Příkladem odvahy při překonávání nesmírných strastí je William Tyndale (1494–1536). Jeho největší touhou bylo poskytnout Anglii přesný a čtivý překlad Bible. Rozhodl se přeložit Bibli z původních jazyků a opravit některé chyby v téměř sto padesát let starém Viklefově překladu. Nakonec byl však i Tyndale zatčen a souzen. Mnohé svazky jeho překladu Písma, které se tiskly v německém Wormsu, byly zkonfiskovány a veřejně spáleny. Soudní proces s tímto mužem víry se konal v Belgii v roce 1536. Byl obviněn z kacířství a odsou-

zen k smrti na hranici. Jeho kati ho nejprve uškrtili, a pak jeho tělo spálili. Poslední slova, která vyřkl před smrtí, byla: „Hospodine, otevři oči anglickému králi.“ Bůh později na jeho modlitbu zázračně odpověděl.

Do čtyř let po jeho smrti vyšly čtyři anglické překlady Bible. V roce 1611 byl pak vytištěn překlad nazývaný *Bible krále Jakuba* (King James Version; zkratka KJV), který byl z velké části založen právě na Tyndaleho práci. Spolupracovalo na ní 54 teologů a ve velké míře přitom čerpali z Tyndaleho dřívějšího anglického překladu. V roce 2011 tento překlad oslavil 400 let od svého vzniku tím, že počet jeho výtisků překonal jednu miliardu! Tento překlad se stal podkladem pro překlady do dalších jazyků. Ty používali především misionáři. K dnešnímu dni takto vznikly překlady celé Bible nebo jejích částí do téměř 2500 různých jazyků. Oběť, kterou William Tyndale přinesl, měla smysl. Jeho dílo ovlivnilo desítky milionů lidí na celém světě a můžeme směle říci, že je to dílo, které má přesah do věčnosti. Bez ohledu na obtíže byli Tyndale a jeho spolupracovníci přesvědčeni, že Bůh vše vyřeší podle své vůle.

Aplikace

Přečti si texty Da 12,3 a Zj 14,13. Jak se tyto verše vztahují na život Williama Tyndaleho? Jak tvůj život ovlivňuje druhé lidi? V čem jsou tyto texty pro tebe motivací, abys byl pro druhé povzbuzením a přinášel do jejich životů změnu?

OSVÍCENÝ DUCHEM

²⁵Toto vám pravím, dokud jsem s vámi. ²⁶Ale Přímluvce, Duch svatý, kterého pošle Otec ve jménu mém, ten vás naučí všemu a připomene vám všechno, co jsem vám řekl. (J 14,25.26)

¹³Jakmile však přijde on, Duch pravdy, uvede vás do veškeré pravdy, neboť nebude mluvit sám ze sebe, ale bude mluvit, co uslyší. A oznámí vám, co má přijít. ¹⁴On mě oslaví, neboť vám bude zvěstovat, co přijme ode mne. ¹⁵Všecko, co má Otec, jest mé. Proto jsem řekl, že vám bude zvěstovat, co přijme ode mne. (J 16,13–15)

²⁰Toho si buďte především vědomi, že žádné proroctví v Písmu nevzniká z vlastního pochopení skutečnosti. ²¹Nikdy totiž nebylo vyřčeno proroctví z lidské vůle, nýbrž z popudu Ducha svatého mluvili lidé, posláni od Boha. (2Pt 1,20.21)

Osobní studium

Jednoho dne při studiu v univerzitní knihovně se Martin Luther setkal s knihou, která od základů změnila jeho život. Objevil latinský překlad Bible! Do té doby vlastně ani netušil, že něco takového jako Bible opravdu existuje. S upřímnou radostí se pustil do čtení. Četl kapitolu za kapitolou, verš za veršem. Jasnost a síla Božího slova ho ohromily. Když se zablouhal do stránek Písma, Duch svatý osvětlil Lutherovu mysl a on cítil jeho vedení. Pochopil, že spolu se stránkami vzácné knihy se před ním otevírají pravdy dříve zatemněné tradicí. Když mluvil o svém vztahu k Bibli, řekl: „Kdo chce slyšet mluvit Boha, ať čte Písmo svaté.“

Co říkají úvodní verše o tom, jak bychom měli přistupovat k Bibli a vykládat ji?

J 14,25.26

J 16,13–15

2Pt 1,20.21

Tyto texty nás velmi přesvědčivě ujišťují, že při čtení Písma nás vede tentýž Duch svatý, který inspiroval pisatele Bible. Je nadpřirozeným vykladačem Boží pravdy. Žel, mnozí vyznavači křesťanství dnes zlehčují nadpřirozený prvek Písma a zveličují ten

lidský. Protože satan dnes na rozdíl od minulosti již nemá moc znemožňovat nám přístup k Písmu, změnil taktiku. Zbavil Bibli jejího nadpřirozeného původu a udělal z ní v tom lepším případě dobrou literaturu, v tom horším udělal z Písma tyranský nástroj náboženství určený k „ovládání mas“.

Reformátoři jasně chápali, že ne kněží, preláti a papežové, ale Duch svatý je neomylným vykladačem Písma. Máme k dispozici zajímavou výměnu názorů mezi skotským reformátorem Johnem Knoxem a skotskou královnou Marií. „Královna Marie řekla: ‚Vy vykládáte Písmo tak, a oni (římskokatoličtí učitelé) jinak. Komu mám věřit a kdo to rozsoudí?‘ ‚Máte věřit Bohu, který mluví jasně ve svém slovu,‘ odpověděl reformátor. ‚A nad to, co Vás učí Boží slovo, nemáte věřit ani tomu, ani onomu. Boží slovo je jasné a srozumitelné. Objeví-li se na některém místě nejasnost, vysvětluje Duch svatý, který si nikdy neodporuje, tutéž věc srozumitelněji na jiných místech, takže nemůže zůstat žádná pochybnost – ovšem s výjimkou lidí, kteří chtějí mermomocí zůstat v nevědomosti.‘ (David Laing, *Sebrané spisy Johna Knoxe*, díl 2, str. 281.284)“ (GC 251; VDV 170)

Aplikace

Jaká je tvá zkušenost s vedením Ducha svatého při studiu Bible?

JEDINĚ KRISTUS... JEDINĚ MILOST...

⁸Milostí tedy jste spaseni skrze víru. ⁹Spasení není z vás, je to Boží dar; není z vašich skutků, takže se nikdo nemůže chlubit. (Ef 2,8.9)

⁸Bůh však prokazuje svou lásku k nám tím, že Kristus za nás zemřel, když jsme ještě byli hříšní. ⁹Tím spíše nyní, když jsme byli ospravedlněni prolitím jeho krve, budeme skrze něho zachráněni od Božího hněvu. ¹⁰Jestliže jsme my, Boží nepřátelé, byli s Bohem smířeni smrtí jeho Syna, tím spíše nás smířené zachráni jeho život. (Ř 5,8–10)

Osobní studium

Co říkají následující verše o plánu spasení? (Ef 2,8.9; Ř 3,23.24; Ř 6,23; Ř 5,8–10)

Bůh pro nás připravil spasení a dává nám ho jako dar. Duch svatý nás vede, abychom vírou přijali to, co nám Kristus vydobyl na kříži Golgoty a co nám zdarma nabízí. Ježíš, Boží Syn, obětoval svůj dokonalý život, aby odčinil naše hříchy.

Boží spravedlnost vyžaduje dokonalou poslušnost. Kristův dokonalý život stojí na místě našich nedokonalých životů. Boží zákon, který jsme porušili, nás odsuzuje k věčné smrti. Bible však mluví jasně. Vzhledem k našim hříšným rozhodnutím jsme „všichni zhřešili“ (Ř 3,23) a nemáme Boží slávu. Jsme hříšníci. Pokud bychom byli ponecháni sami sobě, nemůžeme nikdy naplnit spravedlivé a dokonalé požadavky svatého Boha. V důsledku toho si zasloužíme věčnou smrt. Je zde však evangelium, dobrá zpráva. Apoštol Pavel nás sice upozorňuje, že „mzdou hříchu je smrt“, ale jedním dechem dodává, že „darem Boží milosti je život věčný v Kristu Ježíši, našem Pánu“ (Ř 6,23). Spasení je tedy ničím nezasloužený dar. Pokud bychom mohli dosáhnout spasení svými skutky, už by to nebyl dar, ale šlo by o odměnu nebo mzdu. Poselstvím evangelia je však pravda, že spasení si nemůžeme nijak zasloužit a vždy jde jen a jen o dar.

Martin Luther a protestantští reformátoři objevili, že zdrojem spásy je „jedině Kristus“. Luther začal hlásat poselství o Kristově spásné milosti. Davy se hrnuly, aby vyslechly jeho vroucí poselství, které je přivádělo k Bohu a měnilo jejich životy. Jeho slova byla jako sklenice občerstvující vody podaná bloudícímu po vyprahlé poušti života. Lidé byli spoutáni tradicemi středověké církve. Nacházeli se v otroctví staletých rituálů, které nevedly k Bohu. Lutherova poselství z Bible se dotkla mnoha srdcí a měnila životy lidí.

Když Luther četl Nový zákon, byl ohromen Boží dobrotou a touhou zachránit celé lidstvo. Církevní představitelé tehdy hlásali a učili, že spasení je zčásti lidské dílo a zčásti Boží dílo. Luther zjistil, že Kristova smrt na kříži byla dostatečná pro každého.

„S Kristem bylo naloženo tak, jak jsme si zasloužili my. A to proto, aby s námi mohlo být nakládáno tak, jak si zasloužil on. Byl odsouzen za naše hříchy, na kterých neměl žádný podíl, abychom my mohli být ospravedlněni jeho spravedlností, na které nemáme žádnou zásluhu. Podstoupil smrt, která měla stihnout nás, abychom získali život, který patřil jemu.“ (DA 25; TV 12.13)

Jak mocné shrnutí evangelia. Jsme ospravedlněni spravedlností, „na které nemáme žádnou zásluhu“. Nádherne zaslíbení!

Aplikace

Jsme-li spaseni vírou, díky tomu, co pro nás udělal Kristus, jakou roli v našem křesťanském životě hrají dobré skutky?

POSLUŠNOST: OVOCE VÍRY

1Nyní však není žádného odsouzení pro ty, kteří jsou v Kristu Ježíši, 2neboť zákon Ducha, který vede k životu v Kristu Ježíši, osvobodil tě od zákona hříchu a smrti. 3Bůh učinil to, co bylo zákonu nemožné pro lidskou slabost: Jako oběť za hřích poslal svého vlastního Syna v těle, jako má hříšný člověk, aby na lidském těle odsoudil hřích, 4a aby tak spravedlnost požadovaná zákonem byla naplněna v nás, kteří se neřídíme svou vůlí, nýbrž vůlí Ducha. (Ř 8,1–4)

Osobní studium

Co se z následujících textů dozvídáme o spasení *jedině* prostřednictvím Kristovy spravedlnosti?

Ř 3,27–31

Ř 6,15–18

Ř 8,1–4

V Lutherově době vál křesťanskou církví nový vítr. Desetitisíce lidí se naučily odvrátit zrak od svého hříšného já a místo toho se dívat na Ježíše. Není pochyb, že když lidé pozorovali jen sami sebe a svůj hřích, naplňoval je pocit zoufalství. Stejnou zkušenost máme i my dnes. Právě proto musíme mít svůj pohled upřený *jedině* na Krista.

Boží milost nás mění. Jednoho dne se John Wesley v Londýně zúčastnil setkání *Moravské církve* (známé také jako *Obnovená jednota bratrská*). Wesley ohromeně seděl, když slyšel číst Lutherův *Úvod k Listu Římanům*. Poprvé v životě začal rozumět evangelium. Něco v jeho nitru se pohnulo a on pocítil, že tento Kristus, který za něho položil svůj život, ho zvláštním způsobem přitahuje. Zvolal: „Cítil jsem, že jsem začal důvěřovat Kristu. Jedině Kristus se stal mým spasením. Dostal jsem ujištění, že sňal ze mě *mé* hříchy – ano, dokonce i *moje* –, a zachránil mě před zákonem hříchu a smrti.“

(WHITEHEAD, John. *The Life of the Rev. John Wesley, M.A.*, Londýn: Stephen Couchman, 1793, s. 331)

Jaké důležité pravdy odhalují tyto pasáže o křesťanském životě?

1Pt 2,2

2Pt 3,18

Ko 1,10

Ef 4,18–24

Reformátoři systematicky studovali Písmo, aby více poznali pravdu. Nebyli spokojeni se situací, ve které se nacházeli, ani se strnulou náboženskou zkušeností a malým nebo žádným duchovním růstem. Neustále toužili lépe poznat Krista. Mnoho křesťanů věřících Bibli zaplatilo ve středověku za svou věrnost mimořádně vysokou cenu. Byli mučeni, vězněni, vyhnaní či popraveni. Jejich majetky byly zkonfiskovány, jejich domy vypáleny, pozemky zpusťošeny a jejich rodiny pronásledovány. Když byli vyhnaní ze svých domovů, hledali město, „jehož stavitelem a tvůrcem je sám Bůh“ (Žd 11,10). Když je mučili, žehnali svým mučitelům. Když chřadli v tmavých vlhkých kobkách, drželi se Božích zaslíbení o konečném vítězství dobra. Přestože jejich těla byla uvězněna, byli svobodní – svobodní v Kristu, svobodní v pravdě Bible, svobodní v naději na jeho brzký návrat.

Aplikace

Jak prožíváš zaslíbení o spasení ty?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

„Věrní Boží služebníci však nebyli ve svém díle osamoceni. Když se proti nim spojily zlé mocnosti a duchové, Pán na ně nezapomněl. Kdyby se jim ‚otevřely oči‘, viděli by jasné důkazy Boží přítomnosti a pomoci, jako prorok v pradávných dobách. Když Elizeův služebník upozorňoval svého pána na nepřátelské vojsko, které obklíčilo město a odřízlo jim všechny ústupové cesty, prorok se modlil: ‚Hospodine, otevři mu prosím oči, aby viděl.‘ (2Kr 6,17) Najednou sluha viděl, že stráž je plná vozů a ohnivých koní. Nebeské vojsko stálo připraveno ochránit Božího muže. Tak andělé chrání ty, kdo pracují pro obnovu církve.“ (GC 208; VDV 141)

„Když se mocní odpůrci chystali reformaci zničit a zdálo se, že je proti ní namířeno tisíce mečů, Luther napsal: ‚Satan stupňuje svou zuřivost. Bezbožní velekněží spřádají úklady, hrozí nám válka. Vybídněte lid, aby statečně bojoval před Božím trůnem vírou a modlitbou, tak aby naši nepřátelé, přemoženi Božím Duchem, byli přinuceni přistoupit na mír. Co hlavně potřebujeme, co hlavně musíme dělat, je modlit se. Oznamte lidem, že jsou nyní vystaveni ostří meče a satanově zlobě, a řekněte jim, ať se modlí.‘ (D'Aubigné, sv. 10, kap. 14)“ (GC 209; VDV 141.142)

Ospravedlnění z víry je velkou pravdou, kterou Luther nově objevil. Tvoří základ evangelia. Je to pravda, na které spočívá naše naděje na spasení. Lutherův hymnus „Hrad přepevný je Pán Bůh náš“ jasně vyjadřuje myšlenky evangelia:

„Hrad přepevný je Pán Bůh náš, zbraň naše v každé době. On sám nad námi drží stráž, stále nás vede k sobě. [...] I když svět zloba ovládá a hříchy k zemi tlačí, u Pána tíhu odkládám, vždyť Ježíš na ni stačí.“

Otázky k rozhovoru

1. Jak byste vlastními slovy vysvětlili vztah mezi milostí a zákonem, mezi vírou a dobrými skutky?
2. Proč jsme v tak velkém pokušení sklouznout do zákonického způsobu uvažování? Jak byste definovali zákonictví? V čem spočívá jeho nebezpečí?
3. Kam nás může dovést nesprávné pochopení toho, co znamená „spasení z milosti“?
4. Co mají lidé na mysli pod pojmem „laciná milost“? Může být milost někdy „laciná“? Proč?